

15. 05. 2008

Utsjoen kalatalousneuvottelukunta
PL 36
99801 IVALO

13.5.2008

Harcam
Nro 022:00/2008

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 valtioneuvosto (Helsinki)

Viite: Lausuntopyyntöne 3.4.2008.

Asia: Lausunto kalastuslakia (286/1982)- ja asetusta (1116/1982) koskevista uudistamistarpeista.

Utsjoen kalatalousneuvottelukunta esittää kunnioittaen seuraavaa kalastuslain ja asetuksen muutostarpeista:

Kalaveden omistusolosuhteista riippumatta kalastuksen järjestämisen ja kalavesien hoidon periaatteet ja perusteet ovat samat. Tenojoen vesistöalueella keskeisempiä tavoitteita on turvata ja lisätä luontaisia arvokkaita lohikantoja, säilyttää paikallisten kalastusoikeuden omistajien mahdollisuus hyödyntää kestävästi lohikantoja ja huomioida kalastusmatkailun kehittämistarpeet.

Tärkeimmät muutostarpeet ovat Tenojoen sivuvesien lohikantojen kalastusta säätelevän Tenojoen sivuvesisäännön muuttaminen Suomen ja Norjan valtioiden välisen kalastussopimuksen ja -säännön mukaiseksi, yleiskalastuksen tiukempi säätely erityisesti lohen nousualueella ja erityisperusteisten kalastusoikeuksien sisällön määrittely.

Kalastuksen säätely Tenon sivuvesissä lohen nousualueella (Kalastuslaki 12§ ja 18 §)

Kalastuslain 12 § ja 18 §:n suoman mahdollisuuden myötä kalastajien kiinnostus Tenojoen sivuvesien kalastukseen on lisääntynyt merkittävästi. Kalastusoikeuksien siirto on lain 18 §:n suoman mahdollisuuden vuoksi lisääntynyt huomattavasti. Kalastuskunnat, nykyiset osakaskunnat, ovat voineet järjestää kalastuksen vahvistettujen kiinteistökohtaisten osuuslukujen mukaisesti. Kantatilojen pirstoutumisen vuoksi osakastilojen omistajien määrä on lisääntynyt moninkertaiseksi. Osakaskuntien pyydysyksiköinti on mitoitettu siten, että käytännössä kukin osakastila koosta riippumatta käyttää vähintäänkin viehekalastusoikeutta. Osalla tiloista voi olla käytössä useita kymmeniä vieheoikeuksia. Käytännössä lohen kalastuksen määrä on moninkertaistunut alueilla, joiden lohikannat ovat tutkimustulosten perusteella häviämässä.

Tenojoen sivuvedet kuuluvat KL:n 12 §:n maksuttoman luvan piiriin, koska sivuvesien kalastussääntöön ei sisälly määräyksiä kalastuslupien myöntämisestä kuten valtioiden välisissä rajavesissä. Valtaosa Tenonjoen sivuvesistä kuuluu valtiolle ja siten Ylä-Lapin kuntalaisilla on oikeus saada kalastuslupa sivuvesien kalastukseen.

Muutostarve: KL:n 18 §:n ja 12 §:n kalastusoikeus ei tulisi koskea Tenojoen sivuvesisäännön aluetta, jolloin mm. turvattaisiin arvokkaat alkuperäiset lohikannat.

Koski- ja virtapaikan määritelmä (Kalastuslaki 8 §)

Onkiminen, pilkkiminen ja kalastus läänikohtaisella kalastusluvalla on lain mukaan kielletty lohi- ja siikapitoisten vesistöjen koski- ja virtapaikoissa. Koski- ja virtapaikkoja ei ole kuitenkaan erityisesti pohjois-suomessa määritetty ja kalastaja joutuu usein itse tekemään ratkaisun missä voi kalastaa

laillisesti. Tämä aiheuttaa sekä tahattomia että tahallisia rikkomuksia. Rangaistuskäytäntö vaihtelee rikesakosta päiväsakkoon tulkinnasta riippuen.

Muutostarve: jokamiesoikeuteen liittyvä kalastus tulisi olla kielletty lohi- ja siikapitoisessa joessa, koskessa ja virtapaikassa, kuten kalastusasetuksen 12 §:ssä säädetään tuulastamisesta. Tenojoen vesistöalueella yleiskalastus tulisi olla kielletty kokonaan lohen nousalueella.

Erityisperusteisen kalastuksen järjestäminen (Kalastuslaki 13 §)

Erityisperusteinen kalastusoikeus (kalastusnautinta) on kiinteistöön kuuluva oikeus kalastaa toisen kiinteistön, toisen kylän tai toisen lohkokunnan/jakokunnan vesialueella. Tällainen muuhun kuin vesialueen omistusoikeuteen perustuva kalastusoikeus perustuu yleensä uudistalon perustamis- ja katselmuskirjoihin tai ylimuistoiseen nautintaan.

Erityisperusteiset kalastusoikeudet Inarissa, Utsjoella ja Enontekiöllä tulivat lainvoimaisesti ratkaistuksi Korkeimman Oikeuden tuomioilla vuonna 1996. Toimitus- ja oikeudenkäyntiasiakirjoissa on vahvistettu taloille kalastusoikeus tiettyihin järviin tai järven osiin, joihin sekä pato- ja nuottapaikkoihin, joista suurin osa sijoittuu valtion vesialueille. Päätöksissä ei ole otettu kantaa kalastusoikeuden sisältöön tai omistajan ja erityisperusteisen kalastusoikeuden haltijan väliseen suhteeseen. Käytännössä ei siten tiedetä kuinka monta ja minkälaisia pyydyksiä nautinnan haltijat voivat käyttää kalastukseen.

Utsjoella käynnistettiin vuonna 1997 kiinteistönmäärittystoimitukset, joissa selvitetään, mille kiinteistöille talon oikeus on siirtynyt ja millaisilla osuuksilla nämä saavat kalastaa. Osaksluettelon mukaisten kiinteistöjen omistajat muodostavat yhteisäluelain (758/1989) mukaisen osakaskunnan, joka päättävät yhdessä kalastusoikeuden käyttämisestä. Metsähallitus on vaatinut toimituksissa, että niissä tulee ratkaista vesialueen omistajan ja nautinto-oikeuden haltijan suhde sekä kalastusoikeuden sisältö. Korkein Oikeus kuitenkin tuomiossaan 18.12.2006 toteaa, että erityisen etuuden sisällöt on lopullisesti määritetty vesipiirirajankäyntitoimituksissa. Meneillään olevissa toimituksissa osakastiloille määritetään nautintakalastusta varten osuusluku, mutta ei pyydyksen yksiköintiä eikä niissä määritetä kalastusoikeuden sisältöä. Nykylainsäädännön perusteella sisällön määrittelyä ei ilmeisesti voi tehdä.

Muutostarve: Erityisperusteisen kalastusoikeuden sisällön määrittelyä ei voi tehdä kalaveden omistaja. Kalastusoikeuksien sisältöjen määrittely tulee perustua riippumattomaan toimitukseen. Tämä edellyttää uutta lainsäädäntöä. Nykykäytännöllä tilanne muodostuu kalakantojen hyödyntämisen osalta kestävämmäksi, mikäli kalastusoikeuksia ja kalastuksen määrää ei ole mitenkään rajattu.

Puheenjohtaja

Veikko Guttorm

Sihteeri

Markku Seppänen